

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Vammaisfoorumi

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Susanna Haapala, Tiina Lappalainen

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Kalle Könkkölä	Puheenjohtaja	0500 503 516	kalle.konkkola@kynnys.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimituksessa

Ei vastauksia.

5. Toimielimen nimi

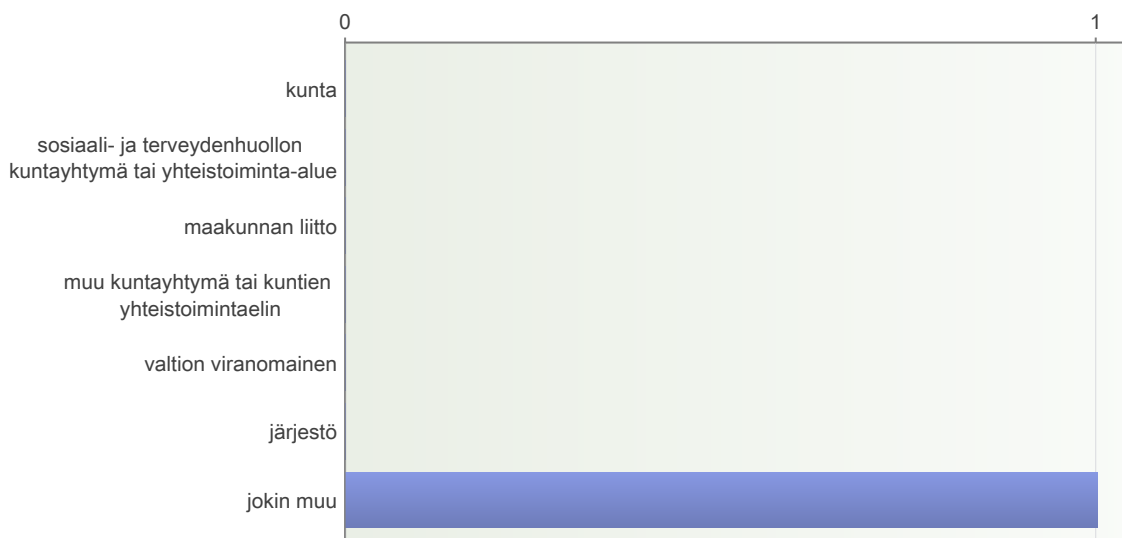
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Vammaisfoorumi

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

- Ei kantaa.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Ei vastauksia.

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vastaajien määrä: 1

- Järjestöt.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Vastaajien määrä: 1

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- Osaamisen ja esteettömyyden huomioimisen varmistaminen asumisessa ja liikenteessä.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Asukkaiden omat kokemukset on huomioitava.
Täytyy olla taloudellisesti kannustavaa rakentaa esteettömiä palveluja.

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi haluaa nostaa sosiaalihuollon palvelut esiin terveystalouden rinnalla. Sosiaali- ja terveystaloudessa tulee kehittää moniammatillista osaamista siten, että eri alojen osaaminen hyödyntää nykyistä paremmin asiakkaan palvelukokonaisuuden toteuttamista. Jo nyt on hyviä esimerkkejä edullisista ja toimivista moniammatillisista työryhmistä.
Sosiaalihuoltoa ja sosiaalipalveluja tulee kehittää sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla. Kehittämiseen on varattava riittävät resurssit ja sosiaalialan osaamiskeskukset tulee liittää tiiviisti tulevaan sote-palvelujen järjestämisestä vastaavaan organisaatioon.

Vammaisten ihmisten palvelutarpeen arviointi vaatii osaamisen vahvistamista

Eri tavoin vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten tarpeiden arviointi, palveluohjaus ja palvelusuunnittelu ovat osaamista vaativia vammaisten ihmisten sosiaalipalveluja. Sote-palvelujen järjestämisestä päättävien itsehallintoalueiden tulee toimia myös vammaispalvelujen toteuttamisessa tarvittavan osaamisen kehittämisen, organisoimisen ja keskittämisen alueina. Sote-uudistuksessa täytyy varmistaa, että eri vammaisryhmät saavat tarvitsemansa osaamisen erityispalveluissa. Vammaisfoorumi pitää tärkeänä että myös vammaisten ihmisten tarvitsemat lähipalvelut varmistetaan sote-itsehallintoalueilla.

Sosiaali- ja terveystalouden asiakkaiden toimintakyvyn arviointi tulee toteuttaa asiakkaiden elin- ja toimintaympäristössä, asiakkaan arjessa, joten ammattilaisten tulee liikkua asiakkaiden luokse. Asiakkaiden palveluohjauksesta -ja suunnittelusta vastaavan henkilöstön tulee koordinoita kentällä, lähellä asiakasta sekä yhdessä muiden tarvittavien ammattilaisten kanssa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

Asiakkaiden neuvonnan ja ohjauksen tuki osana vammaispalveluja tarvitsee kehittämistä ja kuntia laajempaa osaamisen vahvistamista. Neuvonnan ja ohjauksen on oltava vammaisille asiakkaille hyvin matalalla kynnyksellä saavutettavaa. Vammaispalvelujen palveluohjauksessa tarvittavaa osaamista ja osaamisen tukea voi keskittää maakuntiin. Esimerkiksi asunnon muutostöissä ja henkilökohtaisen avun -palvelun avustajien rekrytoinnissa ja välityksessä tarvitaan tarkoituksenmukaista alueellista osaamisen organisoimista. Tähän voidaan käyttää esimerkiksi henkilökohtaisen avun keskuksia, jotka tarjoavat palvelujaan muun muassa henkilökohtaisen avun päätöksen saaneille ja henkilökohtaisille avustajille. Henkilökohtaisen avun tukipalvelut on saatava koko maan kattaviksi.

Myös kielelliset oikeudet turvaavat ruotsinkieliset vammaispalvelut tarvitsevat valtakunnan tasoista koordinaatiota. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten vammaisten ihmisten palveluissa tulee varmistaa tarpeellinen vammaisasiantuntemus ja palvelujen monimuotoisuus. Kaikki sote-alueet eivät pysty hoitamaan palveluja yksin, tällaisella erityistasoilla eri alueiden tulee tehdä tiivistä yhteistyötä. Kuten esimerkiksi autoilun apuvälineisiin liittyvä osaaminen tulee organisoida valtakunnalliseen osaamiskeskukseen.

Harvinaisten vammais- ja sairausryhmien diagnostinen ja terveydenhoidollinen osaaminen tarvitsee koordinoitua ja keskittämistä. Laajempi erikoissairaanhoidon osaamisen keskittäminen, mukanaan sosiaalinen tuki ja sekä potilaiden ja potilasjärjestöjen vahva mukanaolo löytyy toimeenpanoehdotuksista Harvinaisten sairauksien kansallinen ohjelma: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3402-3> .

Myös kehitysvammaisuuteen ja vammasta johtuviin käyttäytymisen haasteisiin liittyvän lääketieteellisen ja muun osaamisen keskittämistä on aiheellista selvittää osaamisen kehittämisen varmistamiseksi. Näiden keskitettyjen yksiköiden tulee jalkautumalla tukea alueensa perustason toimijoita.

Kaikki vammaiset ihmiset eivät voi käyttää sähköisiä palveluja. Näin ollen sähköiset palvelut eivät yksinään riitä, vaan aina pitää olla vaihtoehtoisia palvelun ja tiedon välitystapoja asiakkaiden saatavilla. Sähköiset palvelut tulee toteuttaa esteettöminä ja helposti kaikkien saavutettavina. THL:n toteuttaman kyselyn perusteella 40 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että sähköiset palvelut eivät ole esteettömiä eli vammaiset ihmiset eivät niitä voi käyttää. (Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi. Raportti 33/2014.)

Sote-maakunnissa on varmistettava vammaisten kansalaisten osallisuus

Vammaisfoorumi muistuttaa julkishallintoa heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien varmistamisesta ja pian ratifioitavan YK:n vammaisyleissopimuksen velvoittavuudesta. Vammaisille ihmisille tulee varmistaa oikeus osallistua yhdenvertaisesti yhteiskunnan toimintaan. Yhdenvertaisuus ei ole sitä, että kaikkien on saatava samanlaiset palvelut, vaan sitä, että kaikki saavat tarpeensa mukaisen palvelun avulla yhtä hyvän lopputuloksen. Vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallisuuden takaamiseksi on tosiasiallisesti kuultava vammaisia kansalaisia. Esimerkiksi sähköisten hyvinvointikertomusten indikaattorit ovat puutteellisia ilmaisemaan ja seuraamaan vammaisia ihmisten hyvinvoinnin kehittymistä.

Suomen valtion ja sote-maakuntien tulee varmistaa, että kaikilla alueilla on vammaisalan osaamista ja ymmärrystä riittävästi. Vammaisjärjestöt tarjoavat palvelujen järjestämisestä vastuullisille maakunnille aktiivisen kumppanin ammattilaisten osaamisen kartuttamiseen. Alueelliset vammaisjärjestöt voivat tarjota maakuntien vammaispalvelujen sote-ammattilaisten, viranomaisten ja palveluntuottajien täydennuskoulutukseen tarvittavaa asiakaslähtöisten palvelujen käyttäjäkokemus osaamista. Vammaisjärjestöt tulee osallistaa myös vammaispalvelujen maakunnallisten soveltamisohjeiden laadinnassa.

Erilaisia järjestämistapoja vammaisten ihmisten tarvitsemien palvelujen järjestämiseen

Vammaisten ihmisten sosiaali-, terveys-, kuntoutus-, apuväline- ja vammaispalveluja toteutettaessa pitää mahdollistaa, että eri vammojen aiheuttamiin erilaisiin toimintakyvyn rajoitteisiin voidaan maakuntatasolla vastata moninaisilla palvelujen järjestämistavoilla. Erilaiset palvelujen järjestämisen tavat varmistavat sen, että palvelut vastaavat paremmin kunkin yksilöllisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin. Valinnanvapausmallia voidaan toteuttaa vammaisten ihmisten tarvitsemien terveydenhuollon peruspalvelujen lisäksi myös sosiaalipalveluissa ja erityisesti vammaispalvelujen järjestämisessä. Kun palvelut tulee toteuttaa asiakkaiden yksilölliset tarpeet huomioiden, asiakkaan valinnanvapaus palvelujen järjestämisessä on ideaali. Henkilökohtaisen budjetointi - järjestelmä toteuttaa sekä yksilöllisesti sopivien palvelujen valinnanvapautta että mahdollistaa halukkaille palveluntuottajille palvelujen tarjoamisen.

Maakunnallisissa sote-palveluissa pitää yhdessä palveluja käyttäviä asiakkaita edustavien järjestöjen tai kokemusasiantuntijoiden kanssa määritellä laatuksiteerit ja toteuttaa palvelulupaus hyvän palvelun varmistamiseksi. Myös Vammaisfoorumi haluaa osallistua julkisen palvelulupauksen tarkempien peruseriaatteiden määrittelyyn.

Palvelujen keskittäminen ei saa tarkoittaa vähemmistönä olevien vammaisten ihmisten palvelujen kilpailullisten hankintojen lisäämiseen yhteishankintayksiköiden massakilpailutusten kautta. Vammaisfoorumi suhtautuu kielteisesti ja varauksellisesti vammaisten ihmisten jokapäiväisesti ja elämänmittaisesti tarvitsemien palvelujen kilpailuttamiseen. Jos kilpailutuksia kuitenkin joissakin palveluissa järjestetään, tulee vammaisia käyttäjäasiakkaita ja heitä edustavia vammaisjärjestöjä osallistaa neuvottelumenettelyllä kilpailuehtojen, palvelukuvauksien ja palvelujen laadun määrittelyyn.

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Olemme huolissamme riittävästä rahoituksesta sosiaali- ja vammaispalveluissa. Sosiaalipalveluja tulee pelkkien säästöjen hakemisen sijasta aidosti kehittää joustavasti ja monipuolisesti ja arvioida niiden vaikuttavuutta. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että käytetään rajalliset voimavarat mahdollisimman hyvin vammaisten asiakkaiden tarpeita palvelevalla tavalla.